

Bewindvoering

Procedure

Auteur: Evy Van Dyck
Redactie: Jill Torfs
Julie Ooms
Publicatiejaar: 2020
Update: 2022

BudgetInZicht regio Antwerpen

Grote Steenweg 169
2600 Berchem

budgetinzicht@cawantwerpen.be
www.bizregioantwerpen.be

Inhoud

Inleiding	4
1 Juridische bescherming	5
1.1 Buitengerechtelijke bescherming (Lastgeving via (zorg)volmacht).....	6
1.2 Rechterlijke bescherming (Bewindvoering).....	7
1.2.1 Bijstand of vertegenwoordiging.....	8
1.2.2 Beheer over goederen en/of persoon.....	8
2 Procedure rechterlijke bescherming	10
2.1 Het verzoekschrift.....	10
2.2 Beslissing vrederechter.....	12
2.3 De bewindvoerder.....	13
2.3.1 Bewindvoering door vrijwilligers.....	14
2.4 De vertrouwenspersoon.....	15
2.5 Rechtsmiddelen.....	15
3 Verdere verloop van de rechterlijke bescherming bij problemen	16
3.1 Aanpassing bewind en vervanging bewindvoerder.....	16
3.2 Klacht neerleggen.....	17
3.3 Einde van de bewindvoering.....	17
Eindwoord	19
Bijlage Richtlijnen voor de voorbereiding van het indienen van een verzoek rechterlijke bescherming	20
Bijlage lijst onbekwaamheden	21
Bijlage Omstandige Geneeskundige Verklaring	22

Bronnen

- BudgetInZicht regio Antwerpen, Casusbesprekingen 2020, 2021 en 2022
- BudgetInZicht regio Antwerpen. Draaiboek "Bewindvoering, Methodiek en procedure. 2020.
- De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid laatste aanpassing via de Wet van 21 december 2018 (Potpourri VII)
- SAM vzw. Slotevent Bewindvoering: Nood aan samenspel tussen hulpverlening en justitie. 21 maart 2019.
- Scheers Dirk. Vorming "Bescherming meerderjarige onbekwamen na wet van 18 december 2018. BudgetInZicht regio Antwerpen 4 oktober 2021.

Inleiding

Het draaiboek “bewindvoering: van aanvraag tot einde met methodiek”, opgemaakt door BudgetInZicht regio Antwerpen in 2020, legt de focus op het informeren en ondersteunen van hulpverleners die bewindvoering als een optie zien voor cliënten. Door zelf kennis te hebben van wat bewindvoering is, kunnen we de cliënten ook voldoende en correct informeren en hen bijstaan om een doordachte beslissing te maken.

De rechterlijke maatregel, bewindvoering wegens gezondheidstoestand of door staat van verkwisting, **draait om bescherming**. Bescherming voor personen die omwille van hun lichamelijke of geestelijke gezondheidstoestand geheel of gedeeltelijk, tijdelijk of definitief, niet in staat zijn om eigen belangen te beheren.

Het is net daarom dat deze bescherming niet louter een hulpmiddel is om iemand te begeleiden bij zijn budget. **Bewindvoering is geen alternatief voor budgetbeheer en het blijft van belang dat we zoeken naar de best passende optie voor de persoon in kwestie.**

Om het draaiboek meer behapbaar te maken, werd er in 2022 gewerkt aan een update waarbij procedure en methodiek worden opgesplitst met de toevoeging van de vragen en antwoorden van de casusbesprekingen bewindvoering die BudgetInZicht organiseerde in 2020, 2021 en 2022.

Het resultaat van deze update bestaat uit drie aparte delen:

Bewindvoering: Procedure

Bewindvoering: Budget- en schuldhulpverlening

Bewindvoering: FAQ

Op deze manier kan je als hulpverlener informatie gericht opzoeken om zo de cliënt beter te informeren over de procedure en te ondersteunen bij de keuze van bewindvoering.

Wij hopen dat deze update een houvast kan bieden bij de inschatting en aanvraag van bewindvoering.

Ideeën, suggesties, vragen, ... zijn altijd welkom via budgetinzicht@cawantwerpen.be

1 Juridische bescherming¹

Sinds 1 september 2014 is een nieuw statuut voor beschermde personen van kracht onder “**de wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid**”, laatste aanpassing via **de Wet van 21 december 2018 (Potpourri VII)**

Het beschermingsstatuut is bedoeld voor meerderjarigen die omwille van hun lichamelijke of geestelijke gezondheidstoestand geheel of gedeeltelijk, tijdelijk of definitief, niet in staat zijn om eigen belangen te beheren. Deze belangen kunnen al dan niet van financiële aard zijn. Het geldt ook voor meerderjarigen in staat van verkwisting.

Voor een minderjarige is de aanvraag mogelijk vanaf 17 jaar, indien vaststaat dat hij/zij bij zijn meerderjarigheid in voormelde toestand zal verkeren. De bescherming treedt dan in werking vanaf de meerderjarigheid.

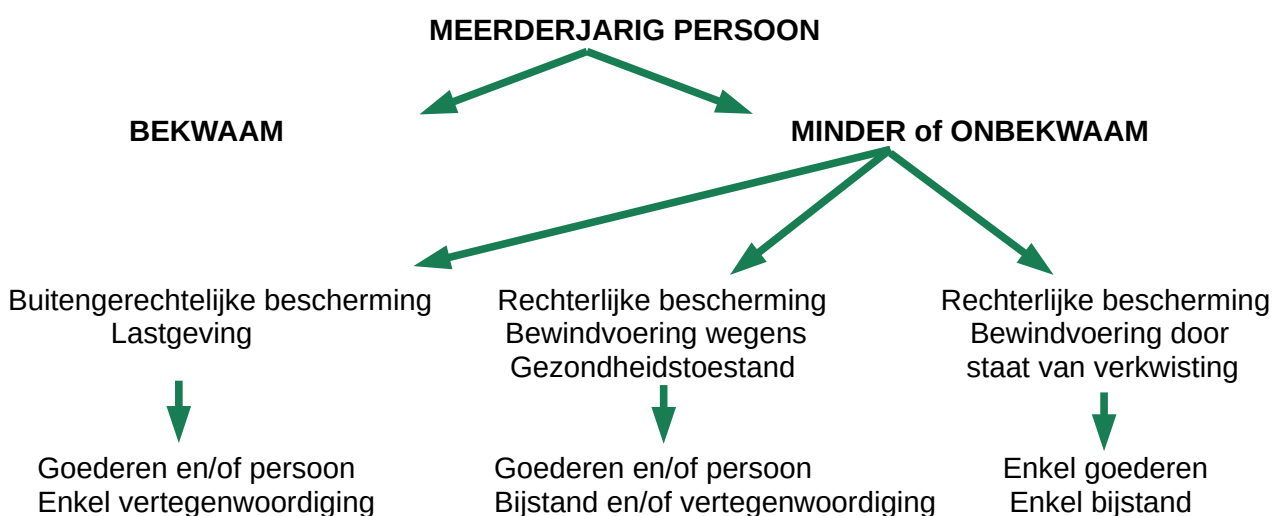
Een belangrijk uitgangspunt bij bewindvoering is dat men ook met een beperking, van welke aard dan ook, zijn eigen leven moet kunnen blijven leiden. De nieuwe wet richt zich aldus op de bekwaamheid van een persoon en niet meer op de onbekwaamheid.

Op die manier kan een vrederechter voor diegene die (tijdelijk) niet voor zichzelf kan beslissen een bescherming op maat ontwerpen die zo weinig mogelijk ingrijpt in het leven van de beschermde persoon. Wat wil zeggen: een bescherming volgens noodzaak om zo de autonomie en de betrokkenheid van de beschermde persoon te bevorderen.

Er wordt vertrokken vanuit de mogelijkheden van de te beschermen persoon: welke zaken kunnen zelf nog beslist worden, bij welke zaken heeft men hulp nodig of welke beslissingen worden beter in hun plaats genomen. Er wordt nagegaan wat er reeds bepaald werd via een algemene of bijzondere **lastgeving (volmacht)**. Het overige wordt verder uitgewerkt via de **rechterlijke bescherming (bewindvoering) via bijstand en/of vertegenwoordiging met betrekking tot de persoon en/of de goederen**.

Daarnaast wil de nieuwe wet de rol van de vertrouwenspersoon versterken en gaat de voorkeur naar naastbestaanden als bewindvoerder en professionelen waar nodig.

In grote lijnen

¹ Burgerlijk Wetboek. Hoofdstuk II – Beschermde personen en hoofdstuk II/1 – Het bewind
Gerechtelijk Wetboek. Hoofdstuk X – Beschermde personen

Enkele begrippen

(On)bekwaamheid

Wilsbekwaamheid en handelingsbekwaamheid wil zeggen dat een persoon zelf en zelfstandig zijn rechten en plichten kan en mag uitoefenen, en dit alleen en zonder tussenkomst van een derde.

- **Wilsonbekwaamheid** wil zeggen dat een persoon zelf geen beslissingen kan nemen met een goed en voldoende besef van de realiteit, om te kunnen afwegen wat voordelig en nadelig is op persoonlijk en/of materieel vlak om op basis daarvan een bewuste keuze te kunnen maken.
- De **handelingsonbekwaamheid** daarentegen wil zeggen dat de persoon in kwestie de beslissingen zelf niet langer mag nemen.
- Principieel is de handelingsonbekwaamheid een juridisch gevolg van de wilsonbekwaamheid.

Lichamelijke gezondheidstoestand

Ernstige visuele en/of motorische beperkingen die aangeboren zijn of veroorzaakt zijn door bijvoorbeeld een ongeval.

Geestelijke gezondheidstoestand

Mentale of psychische beperkingen (aangeboren of niet) die gevolgen hebben voor functioneren in het dagelijkse leven. Bijvoorbeeld dementie, verstandelijke handicap, hersenletsel door ongeval.

Verkwisting

Beschermingsmaatregel die kan bevolen worden enkel voor het beheer over de goederen, indien en voor zover de bescherming van hun belangen dit vereist.

- In staat van verkwisting: *“ongeremde dwaze uitgaven welke nutteloos zijn en getuigen van niet in te tomen fantasieën of grillen; gedrag dat een gewoonte is geworden en manifest onredelijk is.”* Of korter verwoord *“spilzucht”*.
- Deze bescherming is subsidiair: voorrang voor schuldbemiddeling/budgetbeheer.

Vervolgens gaan we verder in op de eigenlijke juridische bescherming, buitengerechtig/rechterlijk, via bijstand/vertegenwoordiging voor goederen/persoon en sluiten we af met een samenvattend kader.

1.1 Buitengerechtelijke bescherming (Lastgeving via (zorg)volmacht)

Bij de buitengerechtelijke bescherming kan een persoon, wat betreft het **beheer van zijn goederen en persoon**, een volmacht geven aan iemand die hij vertrouwt om bepaalde handelingen in zijn naam te stellen (een lastgeving), dit voor het geval men zelf hiertoe niet meer in staat is. Dit gebeurt **zonder** dat de **rechter** daar tussen beiden moet komen. De aanvraag gebeurt via neerlegging van de overeenkomst bij de griffie of via opstelling door een notaris.

De persoon die de volmacht geeft, is de lastgever. Deze moet wel nog bekwaam zijn bij het opstellen van de lastgevingsovereenkomst. De lasthebber is de persoon die de volmacht krijgt om de goederen te beheren en beslissingen te nemen over de persoonlijke rechten van de lastgever.

De lastgevingsovereenkomst dient geregistreerd te worden in het Centraal Register voor Lastgevingen hetgeen wordt bijgehouden door de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat. De griffie moet bij een verzoek tot buitengerechtelijke bescherming het centraal register raadplegen om na te kijken of er in het verleden al een lastgevingsovereenkomst was of niet.

- Inhoudelijk is er grote vrijheid bij het opmaken van de volmacht. Zo kan men een volmacht geven om de bankrekeningen te beheren, om goederen te verkopen, om procedures verder te voeren, om schenkingen te doen, ...

- De volmacht kan zowel algemeen (voor alle goederen) als beperkt (tot bepaalde goederen) worden opgemaakt, zowel in algemene bewoordingen als specifiek. De lasthebber brengt de lastgever op de hoogte van alle handelingen. Bij een volmacht over de persoon gaat het bijvoorbeeld over de keuze van een rusthuis, medische zorgen,...
- Beslissingen over het levenseinde kunnen niet worden opgenomen in een zorgvolmacht, denk bijvoorbeeld aan een euthanasieverklaring of een verklaring inzake orgaandonatie.
- Tevens kan een lastgever geen volmacht geven aan een lasthebber om een testament op te stellen.
- Bij sommige handelingen, zoals een schenking en de verkoop van een woning, is een authentieke akte verplicht en is de tussenkomst van een notaris dus vereist.

De buitengerechtelijke bescherming is herroepbaar en aanpasbaar zolang de lastgever wilsbekwaam is, de lastgeving wordt verdergezet na wilsonbekwaamheid (of vindt pas zijn aanvang eens de lastgever onbekwaam is verklaard).

Hierbij moeten we voor ogen houden dat een lastgevingsovereenkomst niet leidt tot handelingsonbekwaamheid. Een vrederechter kan wel steeds ingrijpen van zodra een lastgever wilsonbekwaam is.

Zo is een dubbel beleid mogelijk wat betreft het goederenbeheer en kunnen de lasthebber en de lastgever gelijktijdig andere handelingen stellen met betrekking tot dezelfde goederen. De handelingen gesteld door de lastgever zijn niet vatbaar voor vernietiging op basis van de lastgeving.

Principieel wordt tot slot geen vergoeding ontvangen in het kader van een lastgeving.

1.2 Rechterlijke bescherming (Bewindvoering)

De voorkeur gaat altijd uit naar de minst ingrijpende maatregel, namelijk de buitengerechtelijke bescherming. Die maatregel geeft mensen de kans om hun leven zo veel mogelijk in eigen handen te houden. De bescherming gaat uit volgens de noodzaak, in functie van concrete behoeften van de te beschermen persoon. Pas als dit geen voldoende bescherming (meer) biedt, wordt overgegaan tot de rechterlijke bescherming, bewindvoering.

Om verwarring de wereld uit te helpen dient het woord 'voorlopige' bij bewindvoerder en bewindvoering weggelaten te worden overeenkomstig de nieuwe wetgeving.² Dit doet niets aan het feit dat bewindvoering ook tijdelijk kan zijn.

Bewindvoering, kan aangevraagd worden wegens de gezondheidstoestand van de persoon of door de staat van verkwisting waarin de persoon zich bevindt. De vrederechter beslist daarbij over de mate van bekwaamheid en ontwerpt een begeleiding op maat van de te beschermen persoon.

De vrederechter stelt een bewindvoerder aan die de beschermde persoon zal **bijstaan of vertegenwoordigen**. De beschermde persoon blijft handelingsbekwaam, behalve in de mate dat hij handelingsonbekwaam wordt verklaard. Een bewindvoerder kan over zowel **de goederen als de persoon** van de beschermde persoon waken.

Opmerking: verkwisting beperkt zich tot het systeem van bijstand voor het beheer van goederen.

Het bewind wordt gepubliceerd in het Belgische Staatsblad. Daarnaast worden deze gegevens opgenomen in het bevolkings- of vreemdelingenregister en is er een elektronische opname op de identiteitskaart.

² Nolf J., Procedure bewindvoering. http://www.justwatch.be/Justwatch.be/Bewindvoering_Procedure_FAQ.html

1.2.1 Bijstand of vertegenwoordiging

Gezien het uitgangspunt de autonomie van de te beschermen persoon is, wordt de voorkeur gegeven aan een **bijstandsregime**. Deze bijstand betekent dat de beschermde persoon de handelingen wel zelf stelt, maar niet zelfstandig. De bewindvoerder moet bijvoorbeeld mee tekenen of toestemming geven, maar beslist niet in de plaats van de beschermde persoon.

Indien blijkt dat bijstand niet voldoende is, zal de bewindvoerder, in opdracht van de vrederechter, optreden als **vertegenwoordiger** van de te beschermen persoon.

Vertegenwoordiging betekent dat de beschermde persoon niet zelf, noch zelfstandig kan handelen. Wanneer de bewindvoerder moet optreden als vertegenwoordiger, beslist deze in naam en voor rekening van de beschermde persoon. De bewindvoerder moet de beschermde hier wel bij betrekken en hem daarover inlichten.

1.2.2 Beheer over goederen en/of persoon

De opdracht van de bewindvoerder is niet noodzakelijk beperkt tot het **beheer van de goederen**. De vrederechter kan ook de mate van onbekwaamheid in verband met **persoonlijke aangelegenheden** bepalen.

Beheer over goederen	Beheer over persoon
Principes De bewindvoerder treedt op als “goede huisvader”, moet voldoende voorzien voor onderhoud, verzorging en welzijn, moet de sociale rechten van de beschermde persoon uitputten en moet zoveel mogelijk de beschermde persoon hierbij betrekken. Afscheiding vermogens: het verkrijgen van goederen van beschermde persoon door bewindvoerder is verboden	Principes Uitgangspunt: de bekwaamheid De vrederechter bepaalt waarvoor onbekwaam Uitdrukkelijk onbekwaamheden op te sommen in beschikking Al de rest: beschermde persoon = bekwaam
Verplicht op te sommen onbekwaamheden zijn o.a. kopen/ verkopen goederen, huur, aangaan of wijzigen van huwelijkscontract/ overeenkomst wettelijke samenwoning, ...	Verplicht op te sommen onbekwaamheden zijn o.a. keuze van verblijfplaats, toestemming tot huwen of scheiden, erkennen van een kind, uitoefening van het ouderlijk gezag, ...
Voor sommige hoogstpersoonlijke handelingen is bijstand en vertegenwoordiging onmogelijk. Als de persoon hiervoor onbekwaam werd verklaard, mag hij deze handelingen niet meer uitvoeren. Moest men toch deze handelingen willen stellen is er een machtiging van de vrederechter nodig. Handelingen die niet vatbaar zijn voor bijstand of vertegenwoordiging staan opgesomd in artikel 497/2 van het burgerlijk wetboek.	
Bij de bijlagen kan je de lijst vinden voor handelingen waarvoor de onbekwaamheid uitdrukkelijk te bepalen zijn voor beheer over goederen en persoon. De vrederechter is verplicht deze lijsten na te gaan, toevoegingen mogen.	
Wanneer de beschermde persoon toch handelingen stelt waarvoor het optreden van een bewindvoerder of een machtiging van de vrederechter vereist is, kan de nietigheid van deze handelingen worden uitgesproken.	

De volledige wetgeving is te vinden op: https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&table_name=wet&cn=2013031714

Om dit deel af te sluiten kan je op volgende pagina een samenvattend kader vinden.

Juridische bescherming			
	Buitengerechtelijke bescherming lastgeving (volmacht)	Gerechtelijke bescherming Bewindvoering	
Voor wie?	Een meerderjarige die wegens zijn gezondheidstoestand geheel of gedeeltelijk, tijdelijk of definitief, niet in staat is zonder bijstand of vertegenwoordiging zijn belangen (goederen of persoonlijke rechten) zelf behoorlijk waar te nemen, kan onder bescherming worden geplaatst, indien en voor zover de bescherming van zijn belangen dit vereist.	Voor personen die feitelijk niet in staat zijn om zelf beslissingen te nemen omwille van de lichamelijke of geestelijke gezondheidstoestand of staat van verkwisting	
	Voor personen die willen anticiperen op de dag dat ze hun eigen belangen niet meer kunnen waarnemen. Omwille van een ziekte, een ongeval, geheugenverlies,		
Aanvraag	Via neerlegging griffie of via een notaris	Via verzoekschrift aan de vrederechter (de aanvraag kan worden ingediend vanaf 17 jaar)	
		Gezondheidstoestand	Verkwisting
Wie doet de aanvraag	De te beschermen persoon geeft toestemming aan een bepaald ander persoon om (een deel van) zijn vermogen te beheren en MOET wilsbekwaam zijn op het moment van opmaak.	De te beschermen persoon zelf, zijn familie, door de Procureur of een belanghebbende (zoals een buur, een verzorger of een sociaal werker).	Enkel de te beschermen persoon zelf, de ouders, de echtgenoot of de persoon met wie men feitelijk of wettelijk samenwoont.
Bescherming	<ul style="list-style-type: none"> • Enkel via vertegenwoordiging • Beheer van goederen en/of persoonlijke rechten 	<ul style="list-style-type: none"> • Bijstand en/of vertegenwoordiging • Beheer van goederen en/of de persoon • (Met medisch attest) 	<ul style="list-style-type: none"> • Enkel via bijstand • Enkel voor het beheer van goederen
		De vrederechter neemt de beslissing en somt uitdrukkelijk (verplicht) onbekwaamheden op in zijn beschikking.	
	Bijstand betekent dat de beschermde persoon handelingen wel zelf stelt, maar niet zelfstandig. De bewindvoerder moet de handelingen van de beschermde bevestigen om geldig te zijn. Vertegenwoordiging betekent dat de beschermde persoon niet zelf noch zelfstandig kan handelen. Wanneer de bewindvoerder moet optreden als vertegenwoordiger, beslist deze in naam en voor rekening van de beschermde persoon.		
Door wie uitgevoerd?	De lasthebber, eigen keuze van de te beschermen persoon (meerdere lasthebbers mogelijk)	De bewindvoerder, keuze van de vrederechter (bij voorkeur familiaal) of de te beschermen persoon kan voorkeur opgeven. De voorkeur kan worden opgenomen in het verzoekschrift of er kan eerder een verklaring van voorkeur worden neergelegd bij het Vrederecht of via de notaris. (meerdere bewindvoerders mogelijk)	
Vertrouwenspersoon	Eigen keuze van de te beschermen persoon en kan worden gevraagd door een belanghebbende derde. (meerdere vertrouwenspersonen zijn mogelijk)		
Registratie	In het Centraal Register van Lastgevingsovereenkomsten bijgehouden door de Koninklijke Federatie van het Belgische Notariaat, dit via neerlegging van de lastgevings-overeenkomst bij de griffie van het Vrederecht of via de notaris.	Bekendmaking van de beschikking in het Belgisch Staatsblad en kennisgeving aan de burgemeester van de woonplaats van de beschermde persoon voor vermelding in het bevolkingsregister.	

2 Procedure rechterlijke bescherming³

Na inschatting en de cliënt voldoende geïnformeerd te hebben, kan er besloten worden een verzoekschrift aanvraag bewindvoering op te stellen.

Tijdslijn

1. Voorbereiding

- Verslag maatschappelijk werker
- Afspraak dokter (Voor bewindvoering wegens gezondheidstoestand)
- Verzoekschrift opmaken

2. Verzoekschrift

- Indienen online via het Centraal Register van Bescherming van de Personen (www.rechterlijkebescherming.be)
- Omstandige geneeskundige verklaring maximum 15 dagen oud

3. Behandeling van de zaak door het vredegerecht (geen tijdsindicatie)

- Aanleg administratief dossier door de griffie
- Onderzoek door de vrederechter
- Vrederechter wint alle nuttige inlichtingen in (familiale, morele en materiële toestand en leefomstandigheden)
- Oproeping en horen van betrokkenen en familieleden (plaatsbezoek door vrederechter is mogelijk)
- Mogelijkheid tot inwinnen deskundig advies
- Opsomming onbekwaamheden
- Aanwijzing bewindvoerder

4. Beslissing vrederechter

- Beschikking

5. Kennisgeving

- Binnen 3 dagen na de uitspraak geeft de griffie kennis van de beschikking aan de partijen en de bewindvoerder

6. Bekendmaking

- Publicatie Belgisch Staatsblad binnen 15 dagen
- Melding in bevolkingsregister en op identiteitskaart binnen 15 dagen

7. Verzet en beroep

- Er is een termijn van 1 maand om deze rechtsmiddelen aan te wenden voor de partijen en begint te lopen vanaf de kennisgeving.

2.1 Het verzoekschrift

De rechterlijke bescherming kan gevraagd worden door de te beschermen persoon zelf, zijn familie of een andere belanghebbende (zoals een buur, een verzorger of een maatschappelijk werker), of door de Procureur des Konings.

Bij bewindvoering onder het statuut van verkwisting kunnen alleen de te beschermen persoon, lasthebber of naasten aan een vrederechter vragen om rechterlijke bescherming te regelen.

³ – Burgerlijk Wetboek. Hoofdstuk II – Beschermde personen en hoofdstuk II/1 – Het bewind
– Gerechtelijk Wetboek. Hoofdstuk X – Beschermde personen
– Scheers D. en Scheers C., Bewind 2.0: Artikelgewijze commentaar bescherming meerderjarige personen na de wet van 21 december 2018. Intersentia, Antwerpen, 2019. + opleiding 17 mei 2019.

Sinds 1 juni 2021 moet je het verzoekschrift online indienen. Een papieren versie kan enkel nog in uitzonderlijke situaties of wanneer er een technisch probleem is.

Via het Centraal Register van Bescherming van de Persoon dien je het verzoek in. Op deze pagina staat onderaan een **filmpje** (www.rechterlijkebescherming.be) waarbij stap voor stap wordt uitgelegd hoe je je moet aanmelden en welke documenten je moet toevoegen. Zie bijlage voor de richtlijnen door de voorbereiding van het indienen van een verzoek.

Wie zelf geen computer heeft of niet zo vertrouwd is met informatica, kan naar de griffie van het vredegerecht gaan, ook van een vredegerecht dat niet bevoegd is. Je kan er gebruik maken van één van de computers voor het publiek. Het personeel van de griffie kan helpen bij het indienen van de aanvraag.

Aan het verzoekschrift voeg je een **omstandige geneeskundige verklaring** toe die maximaal 15 dagen oud is. (zie bijlage voor een blanco verklaring).

Er zijn artsen die geen attest wensen op te maken, vaak om hun patiënt-artsrelatie te beschermen. Het is mogelijk om in het verzoekschrift mee te delen dat er geen medisch attest verkregen kon worden wegens uitzonderlijke omstandigheden.

De vrederechter kan vervolgens zelf een arts aanstellen om advies over de gezondheidstoestand uit te brengen.

Het elektronisch verzoekschrift bevat een aantal in te vullen velden. Deze geven de rechter aanwijzingen over het **sociaal netwerk** van de beschermde of te beschermen persoon of over diens familiale, morele en materiële toestand. Daarnaast is het mogelijk om **suggesties** te doen met betrekking tot het bewind (wie als bewindvoerder kan worden aangeduid, wie als vertrouwenspersoon kan fungeren, wat de omvang van de opdracht is, enz.).

Bij de bijlagen tref je een overzicht van de gegevens die je nodig hebt om het verzoek online in te dienen, alsook een ontwerp van de omstandige geneeskundige verklaring.

Hoe meer informatie het bevat, hoe makkelijker het voor de vrederechter is om een bewind uit te werken dat aangepast is aan de situatie van de beschermde persoon.

Er wordt vaak de vraag gesteld of het aangewezen is om het sociaal verslag van het OCMW/CAW te voegen bij het verzoekschrift. Een sociaal verslag kan gevoelige informatie bevatten voor de te beschermen persoon en deze kan het verslag ook inkijken via het digitale dossier. Het is aangeraden om een apart verslag van de begeleidende maatschappelijk werker toe te voegen om zo aan te geven wat niet goed loopt. Het verslag wordt dan opgemaakt enkel in functie van de aanvraag bewindvoering. Dit kan ook met de te beschermen persoon besproken worden.

De rechter die het verzoek zal behandelen is de vrederechter van het arrondissement van de verblijfplaats van de te beschermen of reeds beschermde persoon.

Na het indienen van het verzoekschrift, gaat de zaak in behandeling. Er moeten **geen griffiekosten** betaald worden bij het verzoek tot aanstelling van een bewindvoerder. Wel vraagt men een bijdrage van **€ 24,00 voor het fonds voor juridische bijstand**.

Via <https://territoriale-bevoegdheid.just.fgov.be/cgi-main/competence-territoriale.pl> kan je terugvinden welk vredegerecht van toepassing is.

Meer informatie via https://justitie.belgium.be/nl/themas_en_dossiers/personen_en_gezinnen/bescherming_van_meerderjarigen

2.2 Beslissing vrederechter

Wanneer het verzoekschrift onvoldoende informatie bevat, kan de vrederechter beslissen meer informatie op te vragen.

- Dit kan bij het familiaal en sociaal netwerk (bijvoorbeeld personen uit zorgomgeving), de te beschermen persoon zelf en/of de vertrouwenspersoon en bij het parket. De naaste familie, genoemd in het verzoekschrift, kan opgeroepen worden en anderen kunnen gevraagd worden aanwezig te zijn.

Het is geen verplichting van de vrederechter om iedereen op te roepen. Maar dit kan de vrederechter de kans geven om het netwerk te horen en in kaart te brengen. De rechter bekijkt wat deze persoon (nog) zelf kan en waar hij hulp bij nodig heeft. Hij zal op basis van die informatie een bescherming op maat uitwerken, die de kwetsbare persoon optimaal beschermt.

Wanneer de vrederechter een beslissing gemaakt heeft, volgt er een beschikking. De wet verplicht de vrederechter om zich hierin uitdrukkelijk uit te spreken over handelingen waarvoor de onbekwaamheid wordt bepaald (zie lijst in bijlage). Daarna wordt de beschikking ter kennis gebracht van de te beschermen persoon, de bewindvoerder, de vertrouwenspersoon en de eventuele verzoeker(s) van de bewindvoering.

Daarna volgt de bekendmaking in het Belgische Staatsblad zodat alle officiële instanties op de hoogte zijn van de aanstelling van een bewindvoerder, komt er een vermelding in het bevolkingsregister en is er een elektronische opname op de identiteitskaart.

Onder dwang in bewind?

Een persoon kan enkel bij beslissing van de vrederechter een bewindvoerder krijgen tegen zijn wil. De vrederechter zal dat opleggen wanneer het noodzakelijk is dat de persoon beschermd wordt.

Lichamelijke problemen kunnen bijvoorbeeld de oorzaak zijn dat je je wil niet kunt uiten (zoals bij een ziekenhuisopname of coma). Het is de rechter die dan beslist. Die zal zich daarvoor baseren op het advies van een dokter en verder gaan op alle inlichtingen die hem eventueel door de omgeving van de te beschermen persoon worden gegeven.

Bewindvoering is een zeer ingrijpende procedure. Het betreft enkel wilsonbekwame personen die worden toegelaten tot bewindvoering. Er moet steeds een arts zijn die beoordeelt of een persoon onbekwaam is of niet.

Indien uitzonderlijk geen medisch attest verkregen kan worden, kan de vrederechter een deskundige aanstellen.

Enkel bij hoogdringendheid en als het duidelijk wordt aangetoond dat het onmogelijk is een medisch attest bij te brengen, kan de vrederechter in uitzondering zelf oordelen / beslissen op basis van de beschikbare elementen.

Van zodra een verzoekschrift aanvraag tot bewindvoering wordt ingediend en de vrederechter is van oordeel dat de persoon wilsonbekwaam is, dan wordt een bewindvoerder aangesteld. De handelingsonbekwaamheden worden specifiek in de beschikking van aanstelling bepaald, alsook de handelingen waarvoor een bijkomende machtiging van de vrederechter noodzakelijk is.

Er zal worden nagegaan of de te beschermen persoon bijstand of vertegenwoordiging nodig heeft.

Het is vaak een moeilijke afweging. De vrederechter heeft een enorme verantwoordelijkheid en moet belangrijke beslissingen nemen. Wat is het minst ingrijpend? Wat kan toegestaan worden? Kan de persoon toch nog op één of andere manier ondersteuning krijgen?

2.3 De bewindvoerder

Wat de opdracht van de bewindvoerder precies inhoudt, kan je terugvinden in de beslissing van de vrederechter. In die beslissing staat:

- Wat er van de bewindvoerder verwacht wordt (bijstand of vertegenwoordiging);
- over welke handelingen het gaat.

Wie wordt aangesteld als bewindvoerder?

- Zelf gekozen via een voorkeursverklaring
- Ouder(s), echtgenoot, wettelijk samenwonende, feitelijk samenwonende
- Lid van naaste familie, begeleider, ...
- Professionele bewindvoerder (meestal advocaat)
- *NIET: bestuurs- of personeelsleden instelling (wel mogelijk vertrouwenspersoon), personen ontzet uit ouderlijk gezag of zelf onder bescherming)*

Er wordt een voorkeur gegeven aan een **familiale bewindvoerder**, iemand binnen het netwerk van de beschermde persoon omdat zij het beste zicht hebben op de belangen van de te beschermen persoon. Wanneer er niemand is in het netwerk die deze verantwoordelijkheid wil en /of kan dragen, wordt er gekeken naar een professionele bewindvoerder.

Een familiale bewindvoerder, zoals de moeder, kan ook voor moeilijkheden zorgen. Het is soms zoeken naar wat wel en niet kan binnen de bewindvoering en er kunnen onduidelijkheden ontstaan omtrent de verschillende rollen die worden vervuld, zoals moeder-dochter, bewindvoerder-pupil, vrederechter-moeder en vrederechter-bewindvoerder.

Om alle rollen zuiver gescheiden te houden kan de aanstelling van een professionele bewindvoerder een oplossing bieden. De moeder kan worden aangesteld als vertrouwenspersoon. Indien toch wordt gekozen voor de familiale bewindvoering is transparantie de manier om verwarring te vermijden.

Een goede manier van werken betreft het hanteren van een beheers- en zakgeldrekening en vaste budgetten. De inkomsten komen toe op de beheersrekening van de bewindvoerder. Het leefgeld wordt vervolgens gestort op de zakgeldrekening. Op deze manier kan het beheer van de gelden ook op een eenvoudige wijze verantwoord worden via de rekeninguittreksels in het jaarverslag.

Meer informatie over familiale bewindvoering:

<https://www.notaris.be/nieuws-pers/detail/praktische-gids-voor-familiale-bewindvoerders-i-s-m-de-koning-boudewijnstichting>

Meer informatie over verslaggeving binnen bewindvoering:

https://justitie.belgium.be/nl/themas_en_dossiers/personen_en_gezinnen/bescherming_van_meerderjarigen/opdracht_van_de_bewindvoerder/wanneer_en_bij_wie_moet_de_bewindvoerder_een_verslag_neerleggen#4

Vergoeding

- Maximum 3 % van de vaste inkomsten + vaste dossierkosten
- De vrederechter kan buitengewone verrichtingen en kosten laten vergoeden. Deze verrichtingen kaderen niet in het dagelijkse beheer zoals bijvoorbeeld aangifte doen van belastingen en aankoop/verkoop onroerende goederen.
- Familiale bewindvoerders worden niet vergoed (krijgen enkel in uitzonderlijke omstandigheden een vergoeding)
- Via volgende link kan je een ambtshalve advies vinden van de Hoge Raad van Justitie over de vergoedingen van de bewindvoerder, <https://hrj.be/nl/publicaties/2021/voorontwerp-van-besluit-tot-vaststelling-van-de-regels-voor-de-bezoldiging-de-kosten-en-de-buitengewone-ambtsverrichtingen-van-de-bewindvoerders>.

Verplichtingen voor de bewindvoerder

Overleg- en informatieplicht

- De beschermde persoon moet zoveel mogelijk en in verhouding tot zijn begripsvermogen betrokken worden door de bewindvoerder bij de uitoefening van zijn opdracht. De wetgeving stelt dat er ten minste één maal per jaar moet worden overlegd. Er is niet bepaald welke vorm dit overleg moet aannemen. In principe kan elektronische communicatie dus volstaan. De informatieplicht geldt ook ten aanzien van de vrederechter en indien van de toepassing de vertrouwenspersoon.
- Er is een **constante evaluatie** van toepassing. Dit wil zeggen dat de bewindvoerder de vrederechter moet inlichten bij elke belangrijke gebeurtenis in het leven van de te beschermen persoon.

Verslaggevingsplicht

De bewindvoerder moet verslag uitbrengen bij de vrederechter, bij de beschermde persoon als zijn toestand dat toelaat en bij de vertrouwenspersoon.

- **Aanvangsverslag:** de vermogenstoestand en de inkomsten van de te beschermen persoon. Het verslag is enkel verplicht voor bewindvoerders met een vertegenwoordigingsopdracht. Het verslag moet worden neergelegd binnen één maand na aanvaarding van de opdracht als bewindvoerder.
- **Jaarlijks verslag:** De vrederechter kan voortaan bepalen hoe vaak de bewindvoerder verslag moet uitbrengen en/of dit dus jaarlijks moet of niet (een kortere termijn kan ook). De bewindvoerder informeert daarin over het beheer van de goederen, de data van de ontmoetingen met de beschermde persoon en de vertrouwenspersoon, en de leefsituatie van de beschermde persoon.
- **Eindverslag:** Het kan gebeuren dat het bewind slechts voor een beperkte periode wordt opgelegd of dat het mandaat van de bewindvoerder beëindigd wordt. De vrederechter vraagt dan een verslag over de reden van de stopzetting, over de vermogenstoestand en de levensomstandigheden van de beschermde persoon. Het verslag moet worden neergelegd binnen één maand na de beëindiging van de opdracht.

2.3.1 Bewindvoering door vrijwilligers⁴

Similes, de vereniging voor familie en naaste betrokkenen van psychisch kwetsbare mensen, biedt vanuit hun kenniscentrum persoonsgerichte bewindvoering aan, een initiatief van bewindvoering uitgevoerd door vrijwilligers, die zich vanuit een sociale bewogenheid willen engageren.

Dit valt onder de familiale bewindvoering.

De vrijwilliger moet zich engageren om:

- Een goede communicatie uit te bouwen met de cliënt en diens omgeving
- Een persoonlijk contact uitbouwen met de cliënt en hem regelmatig informeren
- Respect te hebben voor de leefwereld van de cliënt met oog voor vragen en behoeften
- Het welzijn van de cliënt voorop te stellen

De vrijwilligers worden geworven op basis van een aantal competenties op psychosociaal vlak, bijvoorbeeld het vermogen hebben om te luisteren en inschattingen te maken, en op deskundig vlak, zoals bijvoorbeeld administratieve vaardigheden bezitten. Zij krijgen een opleiding over het wetgevend kader en boekhoudkundige, sociale en psychische thema's. Na de opleiding volgen verschillende selectie- en motivatiegesprekken. De aanstelling van een vrijwilliger als bewindvoerder gebeurt altijd na een eerste ontmoeting en in overleg met de te beschermen persoon en zijn naasten. Na de aanstelling krijgen de vrijwilligers permanente vorming en coaching, en komen enkele keren per jaar samen voor intervisie en dossierbespreking.

Meer informatie via <https://nl.similes.be/geestelijk-gezondheidszorg/vrijwillige-bewindvoering>

⁴ – De Puysseleer S., De kloof tussen budgetbeheer en bewind. Bachelorproef KdG juni 2017.

– De Moor M., Similes: vrijwillige bewindvoering. Presentatie Slotevent Bewindvoering SAM vzw, 21 maart 2019.

2.4 De vertrouwenspersoon

De opdracht van de vertrouwenspersoon is een schakel zijn tussen de beschermde persoon en de bewindvoerder, hij ondersteunt en vertolkt de mening van de beschermde persoon indien hij daar zelf niet toe in staat is en oefent toezicht uit op de goede werking van het bewind. De vertrouwenspersoon kan bijvoorbeeld de verslagen van de bewindvoerder inkijken en kan de vrederechter contacteren indien er problemen zijn.

De te beschermen persoon kan in een verklaring een voorkeur aangeven wie hij graag als vertrouwenspersoon zou hebben. Als hij geen dergelijke verklaring aflegt, kan de te beschermen persoon of een belanghebbende derde (vb. familie) via een verzoekschrift vragen aan de vrederechter om een vertrouwenspersoon aan te wijzen. Een vertrouwenspersoon kan niet aan de beschermde persoon worden opgedrongen.

Volgende personen mogen geen vertrouwenspersoon zijn:

- de bewindvoerder zelf;
- andere personen onder bewind;
- personen ontzet uit ouderlijk gezag;
- personen zonder bewijs goed zedelijk gedrag;
- als de ouders bewindvoerder zijn: bloedverwant tot en met 2de graad.

Een hulpverlener kan wel een vertrouwenspersoon zijn, maar of dit aan te raden is, is een grote vraag. Kan een hulpverlener langdurig de rol van vertrouwenspersoon opnemen? Zo ja, geen probleem. Zo nee, dan is het beter om een andere persoon te zoeken voor deze rol. Het is niet de bedoeling dat de vertrouwenspersoon keer op keer wisselt.

2.5 Rechtsmiddelen

Wanneer de vrederechter een beslissing gemaakt heeft, volgt er een beschikking. Deze beschikking wordt ter kennis gebracht bij de te beschermen persoon, de bewindvoerder, de vertrouwenspersoon en de eventuele aanvrager van de bewindvoering.

Niet akkoord?

Eerst moet de procedure voluit gevolgd worden, via derdenverzet of hoger beroep en zo nodig kan daarna een klacht neergelegd worden.

Derdenverzet

Dit rechtsmiddel kan aangewend worden door wie in een procedure geen partij was en niet opgeroepen werd, maar wiens belangen benadeeld werden door een vonnis of een beschikking. Dit vergt de inzet van een gerechtsdeurwaarder (met een aantal kosten die daarbij horen). De termijn hiervoor is 1 maand gerekend vanaf de kennisgeving van de beschikking.

- Het derdenverzet legt (net zoals een gewoon verzet) de zaak opnieuw ter beoordeling voor aan dezelfde vrederechter die de beschikking uitsprak zonder toen de persoon te horen die daar nochtans belang bij had.

Hoger beroep

Hoger beroep kan worden aangetekend door iemand die partij was bij de procedure voor de vrederechter en legt de zaak opnieuw ter beoordeling voor aan de rechtbank van eerste aanleg. Dat gebeurt in de regel zonder tussenkomst van een gerechtsdeurwaarder, door neerlegging van een 'verzoekschrift' bij de rechtbank van eerste aanleg. De termijn hiervoor is 1 maand gerekend vanaf de kennisgeving van de beschikking.

Tip: Soms is de inzet van een advocaat verplicht. Neem best professioneel juridisch advies als je bovenstaande rechtsmiddelen wilt aanwenden.

3 Verdere verloop van de rechterlijke bescherming bij problemen⁵

Wanneer er toch iets misloopt tijdens het verloop van de bewindvoering kan elke belanghebbende, ook een hulpverlener, de vrederechter contacteren. Het is dan aan de vrederechter om te beslissen of de bescherming aangepast moet worden of niet.

De rol van de hulpverlener hierbij:

- Probeer eerst met de bewindvoerder te praten om een oplossing te vinden voor een bepaald probleem. Vanuit dat gesprek kunnen de beschermde persoon en zijn bewindvoerder samen aan de vrederechter verzoeken om een wijziging aan te brengen in de bescherming.
- Doe beroep op de vertrouwenspersoon. Deze kan ook overleggen met de bewindvoerder of de vrederechter contacteren.
- Als het niet lukt om een oplossing te vinden met de bewindvoerder kan de hulpverlener samen met de beschermde persoon (en eventueel samen met de vertrouwenspersoon) de vrederechter contacteren.
- De vrederechter heeft de uiteindelijke beslissing over elke wijziging van de bescherming.

Er zijn geen kosten verbonden aan een verzoek tot wijziging of stopzetting binnen het kader van een lopende rechterlijke bescherming.

3.1 Aanpassing bewind en vervanging bewindvoerder

De vrederechter kan het bewind op elk moment wijzigen. Zo kan hij:

- de bewindvoerder vervangen;
- de bevoegdheden van de bewindvoerder uitbreiden of beperken;
- van bijstand overgaan naar een systeem van vertegenwoordiging;
- de lijst van handelingen die de beschermde persoon niet (alleen) kan uitvoeren aanpassen;
- ...

De vrederechter kan dat uit zichzelf doen, wanneer hij vaststelt dat de regeling niet meer goed past, **of op verzoek van elke belanghebbende**. De vraag tot wijziging van de bescherming kan digitaal worden ingediend via het Centraal Register van Bescherming van de Personen, uitzonderlijk kan dit nog schriftelijk gebeuren door een gewone brief of een verzoekschrift.

Vervanging van de bewindvoerder:

- Bij overlijden bewindvoerder;
- (buiten)Gerechtelijke bescherming voor bewindvoerder gaat in werking;
- Op verzoek bewindvoerder;
- Door beslissing Vrederechter;
- Op vraag van beschermde persoon of elke belanghebbende.

De beschermde persoon en zijn bewindvoerder worden in elk geval gehoord door de vrederechter. Als er een vertrouwenspersoon is, wordt die ook opgeroepen om te worden gehoord.

Vaak is het verzoek tot vervanging van de bewindvoerder niet de eerste stap die je moet zetten.

- Wanneer een cliënt niet tevreden is over zijn bewindvoerder omdat hij nooit een extra krijgt, moet de vraag worden gesteld of dit aan de bewindvoerder ligt of aan het budget van de beschermde. Indien het probleem zich stelt bij het budget, dan zal een vervanging van bewindvoerder geen oplossing bieden. Als het gaat om een echte vertrouwensbreuk is een vervanging uiteraard wel zinvol.

⁵ Burgerlijk Wetboek. Hoofdstuk II – Beschermde personen en hoofdstuk II/1 – Het bewind
Nolf J., Procedure bewindvoering. http://www.justwatch.be/Justwatch.be/Bewindvoering_Procedure_FAQ.html

- Binnen een lopende begeleiding kan een afspraak gemaakt worden tussen bewindvoerder en hulpverlener. De drempel naar de bewindvoerder lijkt soms nog hoog voor de beschermde persoon, maar samenwerking met de hulpverlener kan de drempel verlagen.
- Het is dus aangewezen om contact op te nemen met de bewindvoerder, de problemen te schetsen en vervolgens de partijen te laten samenzitten. Er moet worden nagegaan of een gesprek mogelijk is en/of een doorverwijzen naar een andere werking die eventueel wel kan instaan voor de begeleiding.
- Wanneer je geen toestemming krijgt van de beschermde persoon om contact op te nemen met de bewindvoerder, kan je enkel doorverwijzen naar de vrederechter.

3.2 Klacht neerleggen

Eerst moet de procedure voluit gevolgd worden en kan men tot één maand na de kennisgeving van de beschikking gebruik maken van de rechtsmiddelen derdenverzet of hoger beroep.

Pas daarna kan als nodig een klacht neergelegd worden, bijvoorbeeld wanneer er een fout gemaakt wordt of als er absoluut geen overleg is tussen de beschermde persoon en de bewindvoerder.

Binnen de sociale sector komt vaak een vraag omtrent (mis)communicatie bij een bewindvoering of een collectieve schuldenregeling. In beide gevallen is het belangrijk eerst een gesprek te proberen aangaan. Er zijn steeds twee kanten aan het verhaal. Bij uitblijven van een reactie, moet het gemeld worden aan de desbetreffende rechtbank.

Als de beschermde persoon, een hulpverlener, familie, elke belanghebbende een klacht noodzakelijk vindt, kan men bij volgende instanties terecht: (geen specifieke volgorde)

- **Hoge raad voor justitie (HRJ):** Deze is bevoegd voor externe controle van de werking van justitie, bijzondere onderzoeken, klachtenbehandeling en adviezen.
- **Korpschef van de vrederechters:** Per gerechtelijk arrondissement staan de vrederechters onder het gezag van een 'korpschef'. Die is hoofdzakelijk verantwoordelijk voor het management, de dienstverlening en de 'horizontale mobiliteit' (samenwerking tussen vrederechters onderling). Hij/zij organiseert de 'evaluatie' van de vrederechters en beschikt over een beperkte tuchtbevoegdheid. De korpschef kan zich echter niet inlaten met de inhoudelijke beoordeling van dossiers en vonnissen, waarin iedere vrederechter onafhankelijk blijft.
- **Parket, parket-generaal bij het hof van beroep of bij het hof van cassatie**
- **Tucht:** Sinds 1 september 2014 is (ook) een Nederlandstalige tuchtrechtbank opgericht. Naast tuchtrechtelijke vervolging van een magistraat is ook strafrechtelijke vervolging mogelijk: bv. voor 'rechtsweigerings' (art. 5 Gerechtelijk Wetboek en art. 258 Strafwetboek).
- **Beleid, Minister van Justitie en parlement:** De grondwettelijke scheiding der machten verbiedt de minister van Justitie tussen te komen in een procedure. De minister kan wel bepaalde informatie uit het terrein meenemen voor de evaluatie van wetgeving en toekomstig beleid. De minister overlegt uiteraard regelmatig met deskundigen uit de relevante sectoren.

3.3 Einde van de bewindvoering

Er zijn 3 tijdstippen wanneer een bewindvoering kan eindigen:

- Bij overlijden van de beschermde persoon (6 maanden verlenging mogelijk)
- Verstreken periode waarvoor bescherming uitgewerkt is. Het bewind kan worden opgelegd voor bepaalde of onbepaalde duur.
- Beslissing door de Vrederechter (ambtshalve of op verzoek van iedere belanghebbende)

Een bescherming zomaar beëindigen kan niet, gezien een kwetsbare persoon dan niet langer beschermd zou zijn.

Het verzoek kan opnieuw digitaal worden ingediend via het Centraal Register van Bescherming van de Personen, of uitzonderlijk kan dit nog schriftelijk gebeuren door een gewone brief of een verzoekschrift. Dit verzoek moet worden **gemotiveerd**: er moet worden uitgelegd waarom de bescherming niet langer noodzakelijk is.

- Een hulpverlener kan hierbij de beschermde persoon helpen. Het kan ook in andere richting. Als begeleider van de beschermde persoon kan je de vrederechter aanschrijven met de vraag gehoord te worden waarom de bewindvoering niet mag eindigen.
- De beschermde persoon en zijn bewindvoerder worden in elk geval gehoord door de vrederechter. Als er een vertrouwenspersoon is, wordt die ook opgeroepen om te worden gehoord.

Wanneer het mandaat van een bewindvoerder officieel eindigt door het overlijden van de beschermde persoon en er nog zaken geregeld moeten worden, kan de bewindvoerder een machtiging tot verlenging vragen aan de vrederechter. De bewindvoerder kan daarmee zijn opdracht tot maximaal 6 maanden na het overlijden van de beschermde persoon verderzetten.

- De regeling van de begrafenis gebeurt meestal door het personeel van het woonzorgcentrum of eventuele familieleden. Zij nemen contact op met de bewindvoerder met de vraag of de overleden persoon bepaalde wensen had omtrent de begrafenis en of er voldoende financiële middelen zijn om een begrafenis te betalen.
- Wanneer er onvoldoende middelen zijn voor de betaling van de begrafenis, moet er een beroep gedaan worden op het OCMW.
- Indien er geen concrete informatie kan verkregen worden, is het mogelijk contact op te nemen met de vrederechter. Deze kan mogelijk concrete stappen ondernemen of verdere informatie verlenen.

Wanneer de beschermde persoon zelf een stopzetting van de bewindvoering wenst, dan zegt hij terug wilsbekwaam te zijn.

- Als de bewindvoerder ook van mening is dat de beschermde persoon opnieuw voor zichzelf kan optreden, kan het snel gaan. De bewindvoerder zal zich dan niet tegen de stopzetting verzetten en kan ook zelf het verzoek indienen. Beiden verschijnen voor de vrederechter en als de vrederechter instemt, wordt het bewind beëindigd.
- Bij een meningsverschil kan de beschermde persoon zelf het verzoek tot stopzetting neerleggen. De vrederechter zal beiden horen en een oordeel vellen.
- De beschermde persoon zal moeten bewijzen dat hij voortaan zijn belangen kan behartigen en vaak wordt er een proefperiode ingelast.
- Bij bewindvoering in het kader van de gezondheidstoestand zal de vrederechter een nieuw medisch attest vragen die de veranderde gezondheidstoestand kan staven.

De beschermde persoon heeft het recht om een verzoek in te dienen met oog op de stopzetting van de bewindvoering, maar welk standpunt neem je in als hulpverlener? Wanneer je als begeleider niet akkoord bent met een stopzetting, kan dit mogelijk tot discussie leiden.

- Het is belangrijk om dit met de persoon in kwestie te bespreken. Gebruik een positieve insteek zoals “de hulp van een bewindvoerder om problemen te voorkomen”, in plaats van de nadruk te leggen op de gebreken van de persoon.
- Het is ook van belang om dit met je team te bespreken. Als iedereen overtuigd is van het feit dat de stopzetting geen goed idee is, kan er voor gekozen worden om niet te helpen bij het indienen van de aanvraag. Er kan ook een verslag worden opgemaakt voor de vrederechter, maar dan moet wel er rekening worden gehouden met de eventuele invloed hiervan op de cliënt-hulpverlenersrelatie.
- Het kan gebeuren dat een beschermde persoon een medisch attest voorlegt, ondanks het feit dat hij de bescherming hard nodig heeft. Het is dan mogelijk om beroep aan te tekenen wanneer een stopzetting wordt uitgesproken door de vrederechter. Normaal gezien zal de vrederechter wel niet zomaar het medisch attest volgen en zelf wel een oordeel vellen wat betreft de stopzetting.

Eindwoord

Bij de inleiding gaven we aan dat de focus van dit draaiboek ligt op het informeren en ondersteunen van hulpverleners die bewindvoering zien als een optie voor cliënten. Door zelf kennis te hebben van wat bewindvoering is, kunnen we onze cliënten ook voldoende en correct informeren en hen bijstaan om een doordachte beslissing te maken.

Hoe je het ook draait of keert, wie onder bewindvoering komt te staan, verliest een aantal vrijheden. **De keuze tot bewindvoering moet dus een weloverwogen beslissing zijn.** Daarom is deze bescherming niet louter een hulpmiddel om iemand te begeleiden bij zijn budget, **bewindvoering is geen alternatief voor budgetbeheer.**

Het is **een rechterlijke maatregel die draait om bescherming.** Bescherming voor personen die omwille van hun lichamelijke of geestelijke gezondheidstoestand geheel of gedeeltelijk, tijdelijk of definitief, niet in staat zijn om eigen belangen te beheren. De vrederechter neemt het officiële besluit op basis van de informatie die hij verkrijgt. Zo kan hij een bescherming op maat ontwerpen, die zo weinig mogelijk ingrijpt in het leven van de beschermde persoon.

Wat wil zeggen: Een bescherming volgens noodzaak om zo de autonomie en de betrokkenheid van de beschermde persoon te bevorderen. De beschermde persoon blijft bekwaam, behalve in de mate hij onbekwaam verklaard wordt.

Het is van belang dat we zoeken naar de best passende optie voor de persoon in kwestie, die het minst ingrijpend is.

Praat met je cliënt, praat met je collega's en betrek (met toestemming van je cliënt) het familiale/sociale en hulpverleningsnetwerk om een goede inschatting te maken zodat je als hulpverlener niet alleen beslist wat een cliënt wel of niet nodig heeft.

Bijlage Richtlijnen voor de voorbereiding van het indienen van een verzoek rechterlijke bescherming.

Welke gegevens heb je nodig om het verzoek online in te dienen via www.rechterlijkebescherming.be?

Gegevens van de te beschermen persoon: naam en voornaam, bij voorkeur het rijksregisternummer, geboortedatum, domicilieadres en verblijfadres.

Gegevens van de verzoekende partij: elektronische Identiteitskaart (e-ID) met pincode of elektronische vreemdelingenkaart met pincode of u maakt gebruik van de 'Itsme-app', e-mailadres, telefoon of gsm-nummer.

- Als je geen Belgische identiteitskaart of geen elektronische vreemdelingenkaart hebt moet je je op de griffie aanmelden met een officieel buitenlands identiteitsbewijs.

Wat als er meerdere verzoekende partijen zijn?

- Je hebt de naam, voornaam, rijksregisternummer en domicilieadres en/of verblijfadres van de andere verzoekende partijen nodig.
- Iedere verzoekende partij moet met zijn elektronische Identiteitskaart (e ID) met pincode of elektronische vreemdelingenkaart met pincode of via de applicatie 'Itsme' het verzoek bevestigen op de eigen pc of op de kiosk-pc van een vredegerecht.

De gegevens van de (andere) meerderjarige familieleden (in de dichtste graad, maar niet verder dan de tweede graad) **en/of personen die nuttige info over de te beschermen kunnen geven:** naam en voornaam, rijksregisternummer (indien mogelijk), geboortedatum (indien mogelijk), domicilieadres en/of verblijfsadres.

Eventueel de gegevens van een medische of sociale dienst (met contactpersoon) indien de te beschermen persoon wordt opgevolgd door deze dienst.

Welke documenten heb je nodig om het verzoek in te dienen?

- Een **omstandige geneeskundige verklaring** van ten hoogste 15 dagen oud, afgeleverd door een arts. Deze geneeskundige verklaring mag niet worden opgesteld door een arts die een bloed- of aanverwant is van de beschermde of te beschermen persoon of van de verzoeker of die op enigerlei wijze verbonden is aan de instelling waar de beschermde of te beschermen persoon zich bevindt.
 - Indien je er niet in slaagt dergelijke verklaring bij te brengen, kan je het verzoek toch indienen, maar moet je in het verzoekschrift wel uitleggen waarom je geen geneeskundige verklaring hebt kunnen laten opstellen.
 - Zie volgende bijlage
- **Extra stukken die van belang kunnen zijn** voor je verzoek.
- Het bewijs van juridische tweedelijnsbijstand of rechtsbijstand, indien jij en alle andere verzoekende partij hiervan genieten.

Hoeveel kost het? € 24

Welke bijkomende informatie moet u verstrekken?

- Als je op de hoogte bent van het bestaan een zorgvolmacht (een buitengerechtelijke bescherming) kan je de naam van de lasthebber en het gehele document van de volmacht meedelen en vermelden waarom je de zorgvolmacht door een bewind wil laten vervangen.
- Indien je dit wenst kan je een voorstel doen van een bewindvoerder en/of een vertrouwenspersoon.
- In het verzoekschrift moet je vermelden voor welke handelingen met betrekking tot de persoon en/of goederen de te beschermen persoon volgens u niet meer in staat is zelf zijn/haar belangen te behartigen. Zie volgende bijlage.

Bijlage lijst onbekwaamheden

De vrederechter die een rechterlijke beschermingsmaatregel beveelt, bepaalt de handelingen in verband met de **persoon en/of goederen** waarvoor de beschermde persoon onbekwaam is, met inachtneming van de persoonlijke omstandigheden, zijn gezondheidstoestand en/of van de aard en de samenstelling van de te beheren goederen. Hij somt deze handelingen uitdrukkelijk op in zijn beschikking. (Artikel 492/1 B.W).

met betrekking tot de persoon	met betrekking tot goederen
<ol style="list-style-type: none"> 1. de keuze van zijn verblijfplaats; 2. het geven van de toestemming tot huwen; 3. het instellen van en zich verweren tegen een vordering tot nietigverklaring van het huwelijk; 4. het instellen van en zich verweren tegen een vordering tot echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk; 5. het indienen van een verzoek tot echtscheiding door onderlinge toestemming; 6. het instellen van en zich verweren tegen een vordering tot scheiding van tafel en bed; 7. het erkennen van een kind overeenkomstig; 8. het voeren van gedingen als eiser of als verweerder betreffende zijn afstamming; 9. de uitoefening van het ouderlijk gezag over de persoon van de minderjarige; 10. de aflegging van een verklaring van wettelijke samenwoning alsook de beëindiging van de wettelijke samenwoning; 11. in voorkomend geval, het afleggen van een verklaring tot verkrijging van de Belgische nationaliteit; 12. de uitoefening van de rechten tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van de persoonsgegevens; 13. de uitoefening van het recht betreffende het recht tot antwoord; 14. het richten van een verzoek tot naams- of voornaamswijziging; 15. het verlenen van de toestemming om een experiment op de menselijke persoon uit te voeren; 16. het verlenen van de toestemming tot het wegnemen van organen en transplanteren van organen [of het verzet daartegen]; 17. de uitoefening van het recht op weigering om een autopsie uit te voeren op zijn kind van minder dan achttien maanden; 18. het verlenen van de toestemming tot de wegneming van lichaamsmateriaal bij levenden; 19. de uitoefening van activiteiten van wapenhandelaar, tussenpersoon, wapenverzamelaar of van andere personen; 20. de ondertekening of authenticatie met behulp van de elektronische identiteitskaart; 21. de aflegging aangifte van de overtuiging dat het geslacht vermeld in de akte van geboorte niet overeenstemt met de innerlijk beleefde genderidentiteit. <p>De rechter spreekt zich in alle gevallen ook uit over de bevoegdheid van de bewindvoerder om de rechten van de patiënt uit te oefenen voor het geval de te beschermen persoon zelf deze rechten niet kan uitoefenen.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. het vervreemden van zijn goederen; 2. het aangaan van een lening; 3. het in pand geven of hypothekeken van zijn goederen alsook het geven van de toestemming tot doorhaling van een hypothecaire inschrijving, met of zonder kwijting, en van de overschrijving van een bevel tot uitvoerend beslag zonder betaling; 4. het afsluiten van een pachtcontract, een handelshuurovereenkomst of een gewone huurovereenkomst; 5. het aanvaarden of verwerpen van een nalatenschap, een algemeen legaat of een legaat onder algemene titel; 6. het aanvaarden van een schenking of een legaat onder bijzondere titel; 7. het optreden in rechte als eiser en verweerder; 8. het afsluiten van een overeenkomst van onverdeeldheid; 9. het aankopen van een onroerend goed; 10. het aangaan van een dading of het afsluiten van een arbitrageovereenkomst; 11. het voortzetten van een handelszaak; 12. het berusten in een vordering betreffende onroerende rechten; 13. het schenken onder levenden; 14. het aangaan of wijzigen van een huwelijkscontract; 15. het maken of herroepen van een uiterste wilsbeschikking; 16. het stellen van handelingen met betrekking tot het dagelijkse beheer; 17. de uitoefening van het wettelijk bewind over de goederen van de minderjarige; 18. het aangaan van een door de wet toegelaten erfovereenkomst; 19. de uitoefening van zijn rechten en plichten in fiscale en sociale zaken; 20. het aangaan van periodieke schulden. <p>In voorkomend geval verduidelijkt de vrederechter in zijn beschikking welke de handelingen zijn die betrekking hebben op het dagelijkse beheer en of en onder welke voorwaarden de beschermde persoon een bankkaart kan gebruiken om die handelingen te stellen.</p>
<p>Ingeval de vrederechter zowel een rechterlijke beschermingsmaatregel met betrekking tot de persoon als een rechterlijke beschermingsmaatregel met betrekking tot de goederen beveelt, bepaalt hij in twee onderscheiden delen van zijn beschikking de handelingen met betrekking tot de persoon en de handelingen met betrekking tot de goederen waarvoor de beschermde persoon onbekwaam is.</p>	
<p>In de aanvraag zal gevraagd worden de precieze handelingen met betrekking tot de persoon en/of de goederen aan te duiden waarvan de aanvrager vindt dat de te beschermen persoon ze niet zelf kan stellen. Je kan enkele specifieke handelingen aanvinken of de hele lijst selecteren. Je kunt de rechter later altijd nog vragen om nog andere handelingen toe te voegen als dat nodig zou zijn.</p>	

Bijlage Omstandige Geneeskundige Verklaring

Toe te voegen bij het verzoekschrift - artikel 1241 van het Gerechtelijk Wetboek

Deze omstandige geneeskundige verklaring wordt ingevuld op basis van actuele medische gegevens zoals het patiëntdossier bedoeld in artikel 9 van de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt of een recent onderzoek van de persoon.

Met het oog op de rechterlijke bescherming van een persoon

- met betrekking tot zijn persoon (artikel 492/1 § van het Burgerlijk Wetboek)*
- met betrekking tot zijn goederen (artikel 492/1 §2 van het Burgerlijk Wetboek)*
- met betrekking tot zijn persoon en tot zijn goederen*

(* doorhalen wat niet past)

Opmerking: **alle** vermeldingen op dit formulier moeten ingevuld zijn

Ondertekende, Dr. (naam en voornaam)
Arts (RIZIV nummer):
Straat en nummer
Postcode en gemeente

Handelend op verzoek van:

Dhr./Mevr. (naam en voornaam)
Wonende te
Straat en nummer
Postcode en gemeente

Verklaart dat de gezondheidstoestand van

Dhr./Mevr. (naam en voornaam)
Wonende te
Straat en nummer
Postcode en gemeente

gekend is en te hebben vastgesteld dat de gezondheidstoestand kan omschreven worden

als volgt: (*omstandige beschrijving van de gezondheidstoestand en van de weerslag ervan op het behoorlijk waarnemen van zijn belangen van vermogensrechtelijke of andere aard*)

.....
.....
.....
.....

(*vervolledig deze beschrijving, indien nodig, op een bijgevoegd blad en voeg alle nuttige documenten voor de rechter toe*)

Deze gezondheidstoestand brengt normaal de zorgverlening mee die kan omschreven worden als volgt:

- Ik verklaar, ten einde de omstandige geneeskundige verklaring op te stellen, te hebben onderzocht op/...../2.....
- Ik verklaar de omstandige geneeskundige verklaring op te stellen op basis van actuele gegevens uit het patiëntendossier dat ik heb geconsulteerd op/...../2..... na hiertoe de geïnformeerde toestemming te hebben verkregen van Dhr./Mevr. of desgevallend de vertegenwoordiger
- Ik verklaar de omstandige geneeskundige verklaring op te stellen op basis van actuele gegevens uit het patiëntendossier dat ik heb geconsulteerd op/...../2..... zonder hiertoe de geïnformeerde toestemming te hebben verkregen
- Naar mijn mening kan die persoon zich wel/niet verplaatsen*
- Een verplaatsing is, gelet op zijn toestand, aangewezen/niet aangewezen.*
- Deze persoon is/is niet bij machte kennis te nemen van de rekenschap van het beheer van zijn goederen, zo een bewindvoerder voor hem is aangesteld.*
(doorhalen wat niet past)*

Ik verklaar geen bloed- of aanverwant te zijn van de te beschermen persoon of van de verzoeker, noch op enigerlei wijze verbonden te zijn aan de instelling waar de te beschermen persoon zich bevindt.

....., op/...../..... Handtekening en stempel van de arts,

